

Vitenskapskomiteen for mattrygghet (VKM)
Leder for Hovedkomiteen
Åshild Krogdahl
Postboks 4404 Nydalen
0403 Oslo

Oslo, 15. august 2008

Vedr. VKMs risikovurdering av velferd for rev og mink

Denne henvendelsen gjelder risikovurderingen "Risk assessment concerning the welfare of animals kept for fur production", publisert av VKMs faggruppe for dyrehelse og dyrevelferd 11. juni. Dyrevernalliansen skal nå i høst representere dyrevernorganisasjonene i referansegruppen for revisjon av forskrift for pelsdyrhold, og har i den forbindelse gjennomgått denne risikovurderingen.

VKMs risikovurdering er i stor grad basert på bakgrunnsrapporten av Akre et al. (2008) ved UMB. Dyrevernalliansen finner flere aspekter ved Akre et al.s rapport problematiske. Vi mener at disse aspektene burde ha blitt behandlet i VKMs risikovurdering, for å sikre adekvat vitenskapelig vurdering av velferden til mink og rev.

På grunn av begrenset kapasitet har vi kun hatt mulighet til å foreta en grundig vurdering av noen få av aspektene vi fant problematiske ved rapporten til Akre et al. Disse vil vi beskrive i kulepunktene nedenfor.

- **Anvendelsen av komparativ velferdsvurdering på tvers av arter.**
Akre et al. legger stor vekt på to komparative rapporter (Spruijt 1999, Hovland og Bakken 2000) i sin konklusjon om velferden hos mink og rev. Selve konklusjonen om velferden til rev gjøres også i et slikt komparativt perspektiv (se side 5). Disse to komparative rapportenes vitenskapelige holdbarhet og relevans for dagens produksjonssystem i Norge blir ikke diskutert. De blir ikke supplert med nyere forskning om sammenligning på tvers av arter.

Begge de to komparative rapportene er pilotstudier hva angår utkast til "animal welfare index" (AWI) for henholdsvis mink og rev, og det å sammenligne AWI på tvers av arter. Spruijt utvikler sitt forslag til AWI også for verpehøns og purke, med basis i nederlandske produksjonssystemer på 90-tallet. Som påpekt i Spruijts komparative rapport om mink, er AWI som metode fortsatt i utvikling og sammenligning på tvers av arter er svært vanskelig:

"It cannot be emphasised enough that an AWI is still an instrument in development. [...] Extreme caution is required for the interpretation of the value across species."
(Spruijt 1999, s. 52)

"This report is focused on an almost scientifically mission impossible to compare the degree of welfare of different species. The authors admit they cannot prove the suggestion which emerges from the various scientific sources."
(Spruijt 1999, s. 53).

Hovland og Bakken (2000) baserer sin komparative rapport på Spruijt (1999), og anvender hans AWI for verpehøns og purke.

Dyrevernalliansen vil påpeke at hvis komparativt perspektiv skal anvendes, krever dette mer enn en pilotstudie for hver art. Spesielt når AWI anvendes som metode er dette viktig, fordi denne metoden delvis baserer seg på forfatterens subjektive vurderinger og er en metode i utvikling. Dagens indekssystemer vektlegger at parametrene bør ta utgangspunkt i dyrene heller enn å se på ressurser som systemdesign og stellrutiner (pers.komm. Keeling 2008). Som påpekt av Professor Sundrum, en av de sentrale forskerne bak utformingen av AWI, gir sammenligning av velferdsstatus på tvers av arter informasjon av liten verdi når indeksen er basert på designkriteria (pers. komm. Sundrum 2008).

Det er ikke relevant å anvende komparative data for nederlandske produksjonssystemer i 1999. Flere av produksjonssystemene og -metodene er forbudt eller på vei til å forbys i dagens Norge. For eksempel inngår ulike typer fiksering i systemene som blir sammenlignet i Spruijts AWI for purke. I Norge har det siden 1996 vært forbudt med fiksering av purker utenom grising.

Dermed blir det på dette grunnlaget misvisende å konkludere med at rev har bedre velferd enn verpehøns og purke etter norske forhold.

- **Vurdering av minks behov for svømmevann.**

I kapittel 4.1.4 behandler Akre et al. temaet "svømmevann for mink", og refererer til flere sentrale studier. Det vises til at Hansen og Jensen (2006) ikke fant forskjell i minkens motivasjon for løpehjul og svømmevann, og at disse to formene for ressurser dermed vurderes likeverdige. Det vises også til at en review-artikkel av Vinke et al. (2008) som konkluderer med at det er store individuelle variasjoner i minkens verdsetting og anvendelse av svømmevann.

Akre et al. viser også til flere sentrale studier om sammenhenger mellom stereotypier og svømmevann, og konkluderer med at tilgang til svømmevann ikke senker nivået av stereotypier.

I Akre et al.s beskrivelse av studien til Hansen og Jensen (2006) blir det ikke nevnt at forfatterne konkluderer med at løpehjul er uegnet som erstatning for svømmevann. Hansen og Jensen begrunner dette i sin artikkel med at ulike motivasjoner sannsynligvis ligger bak anvendelsen av de to ressursene: mens aktivitetsbehov er relatert til løpehjul, er førsøkadferd relatert til svømmevann. Dyrevernalliansen mener at Akre et al. burde ha påpekt dette, og eventuelt foreslått andre relevante alternative ressurser som skulle kunne erstatte svømmevann. Dyrevernalliansen kjenner ikke til at det er påvist at slike alternative ressurser finnes.

Review-artikkelen til Vinke et al. (2008) viser en oversikt over dimensjoner og størrelse på bassengene med "svømmevann" anvendt i studiene. De fleste studiene anvender typisk en størrelse på L.100 x B. 65, med vanddybde 15-30 cm. Det har aldri blitt utført studier på minkens preferanser for utforming eller størrelse på basseng med vann. Hver enkelt studie har altså valgt dimensjoner ut fra praktiske forhold, og ikke ut fra vitenskapelig kunnskap om hva minken oppfatter som svømmevann (pers. komm. Mason 2008). På grunn av utformingene til de anvendte vannbassengene undersøker studiene verken om mink har behov for å utføre svømmebevegelser eller å utføre førsøkadferd i vann, men kun om minken har behov for å være nedsenket i vann (pers. komm. Hansen 2008).

I en studie av Mononen et al. (2008) konkluderes det med at svømmevann senker nivået på stereotypier. Denne studien konkluderer også med at minkens motivasjon

for å svømme trolig er genetisk fundert. I artikkelen vises det til at en mulig forklaring på tidligere studiers motsvarende resultater kan være at disse studiene kun anvender voksne dyr, eller kun gjør adferdsregistreringer på dagtid.

Dyrevernalliansen konkluderer dermed at studiene Akre et al. referer til, er uegnet til å trekke konklusjonen om at mink sannsynligvis ikke har behov for å svømme eller ikke har behov for å få tilfredstilt adferdsbehov som i naturen skjer i tilknytning til vann. Vi mener følgelig at Akre et al.s vurdering av studiene om svømmevann er utilstrekkelig. Dyrevernalliansen mener det finnes mange gode holdepunkter i litteraturen som indikerer at mink i fangenskap har behov for badevann. Vi etterlyser en mer nyansert drøftelse og stiller spørsmål ved hvordan VKM kan konkludere så bastant på grunnlag av tilgjengelig kunnskap.

- **Anvendelse av Pelsdyrslagets interne statistikk.**

Aakre et al. viser flere steder til pelsbransjens eget "Kvalitetssystemer i Pelsdyrgården" (KSP) fra 1999 og 2004. Dyrevernalliansen finner det problematisk at disse statistikkene er lagt til grunn, ettersom det er tallmateriale som ikke er tilgjengelig for offentlig innsyn, og kan derfor ikke utsettes for allmenn kildekritikk. Allerede i forbindelse med publiseringen av rapporten til EUs vitenskapelige komité (2001) fikk Dyrevernalliansen avslag på innsyn i pelsbransjens KSP for 1999 (Aakre et al. referanse 111). Dyrevernalliansen har hittil heller ikke lyktes med å få innsyn i KSP for 2004 (Aakre et al. referanser 43 og 161).

Ut fra den informasjonen som er offentlig tilgjengelig (gjennom media og bransjetidsskrifter) er Dyrevernalliansen kjent med at KSP-statistikkene sannsynligvis er av meget tvilsom vitenskapelig verdi. Det kan stilles spørsmål ved hvorvidt informasjonen er innhentet på vitenskapelig stringent måte, og det kan også stilles spørsmål ved objektiviteten til observatørene.

- **Relatering til EUs rapport 2001.**

Akre et al. oppgir rapporten til EUs vitenskapelige komité (2001) som en av sine hovedkilder. Likevel diskuteres det ikke at komiteens konklusjoner står i sterk kontrast til Akre et al.s egne konklusjoner om velferden til mink og rev.

EUs rapport konkluderer med at "dagens pelsdyrproduksjon fører til alvorlige dyrevelferdsproblemer." (s. 182). Rapporten baserer denne konklusjonen blant annet på at mink ikke har mulighet til for eksempel å svømme, klatre og springe (pkt. 16), og at rev ikke har mulighet til å springe og grave (pkt. 17).

Dyrevernalliansen mener at det er svært mangelfullt å ikke beskrive hvordan eller kommentere hvorfor Akre et al. kom fram til motsatt konklusjon av EUs rapport.

Med bakgrunn i aspektene beskrevet i dette brevet, mener Dyrevernalliansen at VKMs risikovurdering er uegnet som utgangspunkt for referansegruppens arbeid med revisjon av forskrift for pelsdyrhold.

Dyrevernalliansen håper at manglene og usikkerhetsmomentene i Aakre et al.s rapport blir gjenstand for diskusjon i VKM. Dyrevernalliansen håper at VKM drøfter de metodiske problemene og manglene i Aakre et al.s rapport som er belyst over, og publiserer et tillegg til den risikovurderingen som foreligger i dag.

Med vennlig hilsen

Marianne Kulø
Vitenskapelig rådgiver
(husdyrkandidat)

Anton Krag
Daglig leder
(biolog)

E-post: marianne@dyrevern.no

Kopi:

Wenche Farstad, leder VKMs faggruppe for dyrehelse og dyrevelferd
Kathrine Ryeng, Mattilsynet
Torunn Knævelsrud, Mattilsynet
Anne Kathrine Akre, Universitetet for miljø- og biovitenskap
Landbruks- og matdepartementet
Rådet for dyreetikk

Kilder:

Bakken, M. og A. L. Hovland, The welfare situation of farmed foxes in relation to domestication status and compared to other farmed species, Institutt for Husdyrfag, Universitetet for miljø- og biovitenskap, 2000.

Hansen, S., Aarhus universitet, e-post til Dyrevernalliansen 4. august 2008.

Hansen, S. Og M. Jensen, Quantitative evaluation of the motivation to access a running wheel or a water bath in farm mink, Applied Animal Behaviour Science 98, 2006.

Keeling, L., Sveriges landbruksuniversitet, e-post til Dyrevernalliansen 24.juli 2008.

Mason, G., University of Guelph, e-post til Dyrevernalliansen 29.juli 2008.

Mononen, J., M. Mohaibes, S. Savolainen og L. Ahola, Water baths for farmed mink: intra-individual consistency and inter-individual variation in swimming behaviour, and effects on stereotyped behaviour, Agricultural and food science 17, 2008.

Spruijt, B., The welfare situation of farmed mink as compared to other farmed animals and the question of domestication, Animal welfare centre, Utrecht University, 1999.

Sundrum, A., Kassel universitet, e-post til Dyrevernalliansen 12.august 2008.

Vinke, C., S. Hansen, J. Mononen, H. Korhonen, H., J. Cooper, M. Mohaibes, M. Bakken og B. Spruijt, To swim or not to swim: An interpretation of farmed mink's motivation for water baths, Applied Animal Behaviour Science 111, 2008.